

Сремєєва І.А.

кандидат історичних наук, доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

НЕГАТИВНЕ ПРАВО НА АСОЦІАЦІЮ В БРИТАНСЬКОМУ ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ 80-Х РР. ХХ СТ.

Британські тред-юніони завжди надавали великого значення безперешкодній діяльності своїх організацій на місцевому рівні для збільшення їх чисельності і посилення ролі в регулюванні трудових відносин. Правила, що регулюють членство в профспілках, звичайно включаються в колективні договори. До таких правил належить норма «закритого цеху», відповідно до якої на підприємстві де вона діє може бути прийнятий тільки член профспілки. Практика "закритого цеху" набула форми профспілкової монополії у контролі над найманням робочої сили, що нерідко перешкоджало її мобільності. Ґрунтуючись на концепції індивідуалізму, захисту прав особистості, консерватори були переконані в неправомірності "обов'язкового юніонізму". Після приходу до влади в 1979 р. уряд Тетчер вважав, що широко представлене в законодавстві право належати до профспілки повинне бути еквівалентне праву індивідуума не бути членом тред-юніону. Дана точка зору була посилена переконанням консерваторів про те, що принцип "закритого цеху" є невинуватим обмеженням свободи вибору, зайвим посиленням профспілкового контролю на виробництві і, як наслідок, перекручуванням принципів формування вільної ринкової економіки.

Отже, одним з основних завдань консервативного уряду у сфері промислових відносин стало розширення права бути членом тред-юніону до ступеня оформлення на законодавчому рівні права індивідуума не входити до складу профспілкової організації. У законі "Про зайнятість" 1980 р. були запроваджені нові правила укладення й дії угод про профспілкове членство. Відповідно до закону, звільнення робітника у зв'язку з існуванням правила "закритого цеху" визнавалося несправедливим, якщо він "дійсно відмовляється бути членом профспілки за мотивами совісті або глибокої особистої переконаності" [2, р.130]. Таке положення збільшувало можливості працівників не належати до профспілкової організації і, відповідно, частина звільнень, пов'язаних із принципом "закритого цеху", визнавалася несправедливими.

Ст. 7 закону "Про зайнятість" 1980 р. містить уточнення поняття несправедливого звільнення. Усяке звільнення кваліфікувалося як несправедливе й у тому випадку, якщо робітник був прийнятий на роботу до введення в дію угоди про профспілкове членство і ніколи до цього не входив до складу даної профспілки відповідно до такої угоди [2, р.130]. До цієї категорії можна віднести зайнятих, котрі не були членами профспілки і тих, які належали до профспілки на іншому підприємстві, де не практикувалося правило "закритого цеху", у зв'язку з чим не брали участь в угоді про профспілкове членство. Це доповнення збільшувало кількість виключень із правила "закритого цеху" і тим самим знижувало ефективність його дії.

Формулювання "відмовляються бути членом профспілки" мало на увазі працівника, який бажає вийти з тред-юніону. Таким чином Закон 1980 р. дозволяв вільний вихід із тред-юніону, перехід до іншої профспілки, або створення нової. Так, під час страйку залізничників у 1982 р., після того, як виконком профспілки повідомив про санкції відповідно до правила "закритого цеху" стосовно тих, хто продовжував виходити на роботу, частина членів профспілки, серед яких були й учасники страйку, вийшли зі складу своєї профспілки і створили нову – Федерацію залізничних робітників [1, р.135-137].

Важливим нововведенням у законодавчому регулюванні питань, пов'язаних із профспілковим членством, стало встановлення Законом 1980 р. двох видів відмовлення в профспілковому членстві: відмова в прийомі до профспілки й відмова в продовженні профспілкового членства, тобто виключення з профспілки. Якщо той чи інший тред-юніон протягом визначеного періоду не виніс рішення за заявою про вступ у цю профспілку, то це розглядалося законом як відмова в прийомі до складу профспілки. Якщо робітник перестав бути членом тред-юніону на підставі профспілкового статуту, у якому передбачено, що певні дії члена профспілки ведуть до припинення його членства, то дана ситуація розглядається законом як виключення з профспілки. У ст. 4 Закону 1980 р. робітникам надане право оскаржити в промисловому трибуналі дії профспілки, що відмовила їм у профспілковому членстві. Промислові трибунали визначають, наскільки обґрунтоване те чи інше відмовлення, критерієм чого повинні бути "справедливість і сутність справи". При цьому

підкреслювалося, що рішення трибуналу не може ґрунтуватися винятково на тому факті, що тред-юніон діяв у відповідності зі своїм статутом [2,р.94-95].

Відповідальність профспілки перед робітником за необґрунтовану відмову в профспілковому членстві встановлена в ст. 5 Закону "Про зайнятість" 1980 р. у формі виплати грошової компенсації, розмір якої залежить від того, чи було рішення профспілки скасоване після подання скарги. Якщо профспілкове рішення було скасовано і членство робітника в тред-юніоні відновлено, то закон залишав за ним право на компенсацію в розмірі до 8,2 тис.ф.ст., а якщо рішення профспілки не скасовувалося, то розмір компенсації збільшувався до 13,400 ф.ст. Однак промислові трибунали отримали право скоротити розмір компенсації, якщо встановлено, що поведінка робітника частково сама є причиною мір, вжитих профспілкою [2,р.96-97].

Закон "Про зайнятість" 1982 р. передбачав більш ускладнену процедуру створення й реєстрації "закритих цехів". У ст. 3 даного закону встановлено, що угоди про профспілкове членство повинні періодично підтверджуватися шляхом проведення через кожні п'ять років таємного голосування, а кількість голосів, поданих "за", повинна складати не менш 80% від тих, на кого буде поширюватися правило "закритого цеху", або 35% від тих, хто брав участь у голосуванні [3,р.110]. Якщо голосування не проводилося, чи не набиралася необхідна кількість голосів, то звільнення відповідно до цієї угоди автоматично кваліфікувалося як несправедливе, тобто справа не розглядалася в промисловому трибуналі. Аналіз цього положення закону демонструє, що уряд підсилив свій наступ на правило "закритого цеху" у порівнянні з попереднім законодавством. Закон 1980 р. вимагав проведення таємного голосування тільки для угод про профспілкове членство, що будуть укладені після його вступу в силу. Закон 1982 р. поширив подібну вимогу на всі угоди "закритого цеху". Однак у цьому випадку була зроблена значна поступка профспілкам у порівнянні з попереднім законодавчим актом, що було викликано частковим успіхом закону "Про зайнятість" 1980 р.: у період з 1980 до середини 1982 р. кількість робітників, охоплених "закритим цехом" зменшилася з 5,8 млн. чол. до 4,5 млн. [1,р.147]. До того ж, уряд прагнув нейтралізувати можливий протест із боку тред-юніонів, тому що тепер, на відміну від Закону 1980 р., були порушені всі угоди про профспілкове членство.

Уряд у законі "Про зайнятість" 1982 р. розширив коло осіб, звільнення яких кваліфікується як несправедливе. Згідно зі ст. 3 закону "Про зайнятість" 1982 р. до них належать ті, хто через свою професію мають письмово зафіксовані службові правила поведінки і були виключені із профспілки або за "відмову брати участь у страйку чи інших промислових діях, тому що ця участь виявилася би порушенням їхніх службових правил поведінки", або за "відмову вступити чи зберігати членство в профспілці з тієї причини, що це вимагає участі в страйках і інших промислових діях, що суперечить службовим правилам поведінки" [3,р.110].

Закон 1982 р. передбачає значне збільшення розміру компенсацій звільненим, суми компенсацій повинні виплачуватися роботодавцем на підприємстві якого відбулося несправедливе звільнення. Однак, за заявою підприємця або самого звільненого про те, що це звільнення стало результатом тиску з боку тред-юніону шляхом погрози оголошення страйку, промисловий трибунал отримав право притягти до судової відповідальності профспілку як третю сторону. У цьому випадку промисловий трибунал, виходячи зі справедливості в дійсних умовах, може частково або повністю присудити виплату компенсації несправедливо звільненому третій стороні – профспілці. Притягнення до суду як відповідача означає, що судові витрати повинні також частково сплачуватися тред-юніонами [4,р.197]. Уряд консерваторів надав право одержання компенсації всім тим, хто був несправедливо звільнений у період з 1974 по 1980 р. відповідно до правила "закритого цеху" [3,р.109]. Тим самим, консерватори відновили права працівників, які відчули прямий тиск із боку тред-юніонів, що, у свою чергу, сприяло зростанню популярності політичних і економічних заходів уряду Тетчер.

У цілому, норми консервативного законодавства щодо несправедливих звільнень мали демократичний характер. Уряд Тетчер не заборонив принцип "закритого цеху", але були обмежені недоліки в організаційній структурі профспілкового руху. Посилення матеріальної відповідальності змусило профспілкову адміністрацію більш відповідально підходити до питань звільнення і звело до мінімуму їхній тиск на працівників і підприємців у зв'язку з принципом "закритого цеху", що сприяло зрівнянню в правах неюніонізованих працівників із членами профспілок в сфері наймання робочої сили.

Бібліографічні посилання:

1. Dunn S., Gennard J. The closed shop in British industry.- L.: Basingstoke, 1984.- 181 p. 167
2. Employment Act 1980 // Butterworth employment handbook/ Ed. by Peter Wallington. -L.- Butterworth, 1987. -P.90-100. 2

3. Employment Act 1982 // Butterworth employment handbook/ Ed. by Peter Wallington. -L.- Butterworth, 1987.-P.109-122. 3
4. Hepple B.A., Fredman S. Labour relations a. industrial law in Great Britain.- Deventer etc.: Kluwer law a. taxation Publishers, 1986.- 295 p. 185

Калініченко Зоя Дмитрівна,

кандидат економічних наук, доцент
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Кільдянкін Марина Дмитрівна,

здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РЕФОРМИ, ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Макроекономічні аспекти стабільності господарського механізму держави та проведення політико-правових і соціально-економічних реформ є актуальними для економічної системи України, її подальшого розвитку. На увагу заслуговують дослідження правового поля впливу на макроекономічну стабільність у зв'язку із потребою розвитку економічної системи України. Базові позиції країни ще слабкі, потрібно впроваджувати масштабніші реформи в усіх сферах життя. Очікується, що свої результати вже найближчим часом дадуть запроваджені реформи в державному управлінні, освіті, системі охорони здоров'я, пенсійному забезпеченні.

Однією із найбільш очікуваних реформ у суспільстві є судова реформа, бо всі сподіваються на відновлення справедливості, покарання та самоочищення. До створення антикорупційного суду вирішено вперше в українській історії залучити міжнародних експертів, що виступають із незалежною оцінкою кандидатів та забезпечують неупередженість процедури.

На часі крім судової реформи та зниження рівня корупції – зміни в управлінні державним майном, в залученні інвестицій, в посиленні дерегуляції та децентралізації в країні. Сьогодні перед Україною стоять великі загрози. Ріст економіки дуже незначний. На 2019 рік заплановано 3% економічного зростання, тоді як вже в середньостроковій перспективі необхідно мати 5 і більше відсотків зростання.

Макроекономічна стабільність — це складна комбінація внутрішньо- та зовнішньоорієнтованих заходів, які, відбиваючи діалектику частини й цілого, визначають сутнісні особливості ендогенних соціально-політичних і економічних акцій у конкретний момент розвитку економічної системи на інноваційних засадах [1, с. 27].

Термін «макроекономічна стабільність» національної економіки пов'язується з мінімальним впливом зовнішніх чинників, що, в свою чергу, збільшує можливості для сталого зростання. Макроекономічна стабільність забезпечує стійкість проти валютних і процентних коливань на світовому ринку. Це необхідна, але недостатня вимога для економічного росту. В Україні

Особливими умовами на сьогодні ще є великий борговий тягар і некерована інфляція, які можуть викликати економічну кризу та обвал ВВП. Та навіть в таких умовах МВФ і ЄС роблять акцент на макроекономічну стабільність [2].

Макроекономічна стабільність означає:

по-перше, економічне зростання, тобто підвищення ефективності виробництва із застосуванням досягнень науки і техніки;

по-друге, повну зайнятість — забезпечення робочими місцями усіх, хто бажає і здатний працювати;

по-третє, стабільний рівень цін, оскільки зростання рівня цін ускладнює господарські зв'язки економічних суб'єктів, знижує реальні доходи населення і знецінює заощадження;

по-четверте, досягнення рівноваги у зовнішньоекономічних зв'язках, що відповідно відображається у стабільному курсі національної валюти та активному сальдо платіжного балансу [2].